

Afskaffelse af SU for Hærens sergentelever

Indledning

Hærens grundlæggende sergentuddannelse har været SU-berettiget siden 2014, som den eneste uddannelse på Hærens sergentskole. Studerende på skolens øvrige uddannelser, korporaluddannelsens modul II eller officerernes basisuddannelser, får løn under deres ophold på skolen. Herudover suppleres lønnen med de såkaldte time- og dagpenge.

Beslutningen om at omlægge Hærens grundlæggende sergentuddannelse til en SU-berettiget uddannelse, blev taget i forbindelse med forsvarsforliget i 2013, hvor det var nødvendigt at spare 2,7 milliarder kroner. Uddannelsens indhold er den samme som tidligere, og man skal ikke vide ret meget om forsvarets opgaver og uddannelser for at se, at man som sergentelev på Hærens sergentskole har en helt anden virkelighed end landets øvrige studerende på SU: Sergelevene har mødepligt under hele uddannelsen og indgår også i vagtordningen på garnisonen ved siden af deres uddannelse. Den ugentlige belastning er gennemsnitligt ca. 45 timer, hvilket dækker over undervisningsaktiviteter, klargøring forud for og vedligeholdelse efter undervisning, administration mm¹.

I forbindelse med øvelser og skydeperioder kan den tidsmæssige belastning være højere.

CS opfordrer til, at sergentelevene igen får samme lønvilkår som officerskadetter eller korporal elever. CS mener ikke, at der foreligger saglige begrundelser for den forskellige "aflønning" af de beskrevne uddannelsesforløb, og der er derfor tale om en uretfærdig forskelsbehandling af eleverne på skolen, der har stor betydning for elevernes motivation samt for sammensætningen af befalingsmandsgruppen.

Om Hærens grundlæggende Sergentuddannelse

Hærens grundlæggende sergentuddannelse er en uddannelse af 7,5 måneders varighed, der foregår ved Hærens Sergentskole i Varde. Uddannelsen er en erhvervsrettet uddannelse svarende til niveau 4 jf. Kvalifikationsrammen for Livslang Læring.

Efter endt uddannelse udnævnes eleven til sergent og forretter tjeneste ved en af Hærens enheder.

Formålet med den grundlæggende sergentuddannelse er at bibringe eleven viden, færdigheder og kompetencer, herunder den rette militære dannelse som soldat og fører på gruppeniveau, der kvalificerer eleven til at kunne virke som infanterigruppefører i rammen af infanteridelingen i Hæren eller Totalforsvaret. Herunder, på garnison såvel som under militære operationer, kunne føre, lede og uddanne gruppen ud fra foresattes hensigt². Der er med andre ord tale om en erhvervsuddannelse rettet mod den militære kerneopgave og af samme årsag ligger der både skydeperioder og øvelser i uddannelsen.

---

¹ Forsvarsakademiets uddannelsesordning for Hærens Grundlæggende Sergentuddannelse

² Forsvarsakademiets uddannelsesordning for Hærens Grundlæggende Sergentuddannelse

Beslutningen bag

Hærens Grundlæggende sergentuddannelse blev omlagt til at være SU-berettiget i forbindelse med forsvarsforliget i 2013 som en del af de nødvendige sparetiltag. I budgetanalysen³ forud for forliget kan man læse, at anbefalingerne gik på at lade både officers- og sergentuddannelsen overgå til SU.

”I analysen vurderes muligheden for at lade sergent- og officersuddannelserne overgå til SU-systemet. Dette vil indebære, at aflønningsformerne på forswarets uddannelser ensrettes med uddannelser i det civile uddannelsessystem.”

I forliget valgte man dog, at det kun skulle være Hærens Sergentelever, der skulle overgå til SU. Igen brugte man argumentet, at uddannelsen til sergent var sammenlignelig med en civil uddannelse, og at elevernes unge alder var med til at retfærdiggøre, at deres uddannelse skulle være SU berettiget⁴.

”Sergentuddannelsen er sammenlignelig med ungdomsuddannelser, der typisk er omfattet af SU-systemet. Endvidere er optagne på sergentuddannelsen, som vist i tabel 15.4, ca. 3 år yngre end optagne på de udvalgte professionsbacheloruddannelser. Det kan i den forbindelse overvejes at lade studerende på sergentuddannelserne overgå til SU systemet. Det vurderes, at hele sergentuddannelsen er et samlet uddannelsesforløb, hvor der ikke indgår praktik/gavntjeneste, men derimod øves færdigheder, der gør den færdiguddannede sergent i stand til at fungere som mellemlider, herunder særligt i forswarets struktur. Det vurderes på den baggrund, at hele uddannelsen kan overgå til SU-systemet.”

Hvorfor det blev Hærens Sergentelever, der som eneste gruppe skulle overgå til SU, må de daværende forligspartier kunne forklare, men for CS er der intet i ovenstående argumenter, der ikke kan overføres til andre af forswarets uddannelser. F.eks. er uddannelsen til sprogofficer aflønnet, på trods af, at den i indhold har mere til fælles med en civil uddannelse, end den grundlæggende sergentuddannelse nogensinde får.

Nedenstående tabel viser, hvordan eleverne på Hærens Sergentskole aflønnes under deres ophold på skolen.

Uddannelser på Hærens Sergentskole:

Uddannelse	Varighed	Aflønning under uddannelse
Korporaluddannelsen modul II	3+3 uger	Løn – 22.200 kr. mdr. før skat (2018 sats)
Grundlæggende sergentuddannelse	7,5 måneder	SU – 6.397 kr. mdr. før skat (2022 sats)

³ Effektiviseringer og bedre økonomistyring i forsvaret, 2012

⁴ Effektiviseringer og bedre økonomistyring i forsvaret, 2012

Løjtnant basisuddannelse modul I	6 måneder	Løn – 22.200 kr. mdr. før skat (2018 sats)
Sprogofficersuddannelsen	4 måneder	Løn – 22.200 kr. mdr. før skat (2018 sats)
Officersforberedende uddannelse	10 måneder	Løn – 22.200 kr. mdr. før skat (2018 sats)

I forhold til argumentet vedrørende alder, kan man i samme budgetanalyse læse, at gennemsnitsalderen for en sergentelev er 22,8 år, mens officerseleverne har en gennemsnitsalder på 23,8 år. Det er CS' påstand, at der ikke er den store forskel på, hvilke økonomiske forpligtelser man har som hhv. 22- og 23-årig.

Sergentelevernes oplevelser

Det nuværende optag af sergentelever er umiddelbart ikke påvirket af, at uddannelsen er SU-berettiget. Hærens sergentskole kan stadig melde om fuldt optag, men spørger man eleverne selv, er de påvirkede af en hverdag, hvor økonomien ikke rækker. Samtidig med at de kan se deres medstuderende klare sig gennem deres elevtid med helt andre økonomiske vilkår.

CS har fået indsigt i en nylig panelundersøgelse på baggrund af den psykiske arbejdspladsvurdering blandt eleverne. Her beretter sergenteleverne om "en udpræget frustration og oplevelse af at være mindre værd for forsvaret". På trods af, at sergentskolen har forsøgt at støtte elevernes økonomi med madpakker, rabat på maden i cafeteriaet og opsætning af køleskab og mikroovn, så eleverne selv kan medbringe mad, har eleverne oplevelsen af at være "en laverestående gruppe medarbejdere, der lever en tiggeragtig tilværelse, der suppleres med almisser".

For at få økonomien til at hænge sammen, er eleverne ofte afhængige af forældrenes støtte eller deres egen opsparing, optagelse af studielån eller opsigelse af deres lejligheder. Andre forsøger at varetage et studiejob i weekender og ferie, men dette vanskeliggøres af deltagelse i vagttjeneste og rejsetid.

Ved at eleverne må få økonomisk hjælp hjemmefra eller bruge af deres opsparing for at gennemføre uddannelsen. Sergentuddannelsen får derfor hurtigt karakter af at være en uddannelse for de få: Dem, der har ressourcestærke forældre eller en fornuftig opsparing. Dette påvirker rekrutteringsgrundlaget og skævrider tilmed mangfoldigheden for befalingsmandsgruppen i forsvaret, hvilket CS finder problematisk.

SU'ens betydning for rekruttering

I forbindelse med den kommende genopbygning af forsvaret, virker der til at være en bred konsensus om at øge antallet af værnepligtige. For at gøre dette vil det også være nødvendigt at øge antallet af sergenter, der kan uddanne dem. Hvor det indtil videre – ifølge Forsvaret selv - ikke har været vanskeligt at finde elever til uddannelsen trods udsigten til SU, kan det godt blive en udfordring, når man skal rekruttere og uddanne flere på et arbejdsmarked, der i forvejen slås om kandidaterne.

Et eksempel på denne problematik kan findes på SOSU-assistenternes område, hvor man i en række kommuner (Struer, Ringkøbing-Skjern, Holstebro, Ikast-Brande og Lemvig) har måttet give eleverne elevløn fra dag ét, fremfor tidligere, hvor eleverne var på SU i 20 uger af uddannelsen og først fik løn under praktikforløbet. Dette tiltag blev iværksat for at rekruttere og fastholde SOSU'er i området.⁵

⁵ Artikel i Jyllands-Posten, 30. november 2021

I den tidligere beskrevne panelundersøgelse, som CS har fået indblik i, svarede en del af respondenterne, at de kendte til eksempler på, at der var kollegaer, der havde valgt sergentuddannelsen fra med den begrundelse, at den er SU-berettiget.

Blandt de værnepligtige ses lønforholdene på den grundlæggende sergentuddannelse også som en hindring for, at man søger videre den vej. Det gør uddannelsen mindre attraktiv, at den er på SU, og nogle steder har man et indtryk af, at der generelt er dårlige forhold på uddannelsen.

”Vi havde en oplevelse af, at GSU blev talt ned grundet SU, og at der i GSU’en skulle være værre mandskabsbehandling end værnepligten,” lyder det blandt andet fra talsmanden fra III. bataljon ved Gardehusarregimentet ved et landstalsmandsmøde i 2022.

De fleste af hærens talsmænd svarer, at bedre lønforhold på GSU’en vil gøre det mere attraktivt at fortsætte i Forsvaret.

Konklusion

Ser man på de faktuelle omstændigheder omkring uddannelsen til sergent ved Hærens sergentskole er der ikke meget, der taler for, at uddannelsen skal være SU berettiget. For det første er sergentuddannelsen den eneste uddannelse på skolen, hvor eleverne modtager SU fremfor løn, på trods af at samtlige uddannelser har et sammenligneligt indhold. Der er således ikke tale om, at sergentuddannelsen er mere civilt orienteret end f.eks. sprogofficersuddannelsen. Tværtimod.

Der er tale om en erhvervsrettet uddannelse, der er direkte knyttet til soldatervirket. Som sergentelev lærer du at være soldat med alt, hvad det indebærer af fysisk træning, håndtering af skydevåben og tjeneste. Der er ikke tale om klassisk undervisning, som man kender det fra landets øvrige uddannelsesinstitutioner. Derimod er det en hård uddannelse, hvor det forventes at eleven leverer langt ud over en almindelig arbejdsuge. Med de vilkår er det således umuligt for en sergentelev samtidig at have et studiejob, og man er som sergentelev derfor dybt afhængig af den indkomst, man får under uddannelsen.

Det påvirker det psykiske arbejdsmiljø blandt eleverne, når de ikke modtager samme ydelser som andre på skolen. Eleverne selv føler sig mindre værd end de øvrige elever på skolen. At man har forsøgt at komme sergentelevernes økonomi i møde ved at opstille faciliteter, så de selv kan opbevare mad, er selvfølgelig gjort i bedste mening, men det tydeliggør blot det faktum overfor eleverne, at de ikke er ens. Det sænker motivationen, når eleverne har en følelse af at være mindre værd for forsvaret, og det kan medføre, at man ikke har lyst til at fortsætte sin karriere i forsvaret.

Virkeligheden er, at en stor del af eleverne må få økonomisk hjælp hjemmefra eller bruge af deres opsparing for at gennemføre uddannelsen. Sergentuddannelsen får derfor hurtigt karakter af at være en uddannelse for de få: Dem, der har ressourcestærke forældre eller en fornuftig opsparing. Dette påvirker rekrutteringsgrundlaget og skævrider tilmed mangfoldigheden for befalingsmandsgruppen i forsvaret, hvilket CS finder problematisk.

CS opfordrer på baggrund af dette til, at sergenteleverne igen får samme lønvilkår som officerskadetter eller korporalelever. Der foreligger ingen saglige begrundelser for den forskellige ”aflønning” af de beskrevne uddannelsesforløb, og der er derfor tale om en uretfærdig forskelsbehandling af eleverne på skolen, der har stor betydning for elevernes motivation samt for sammensætningen af befalingsmandsgruppen.

